

Ad CAPUT X.

Dixerat Bellarminus supra cap. 3 : Heretici docent, Spiritum sanctum Scriptura interpretari non esse alligatum Episcopis, vel ulli hominum generi, et ideo unumquemque judicem esse debere, sive ipse donum interpretationis habeat, sive aliqui alteri adherendo, quem eodem dono praeditum videtur. Ad hoc Amesius item contestaturus dixit : 1. « Non adeo grave crimen est affirmare, Spiritum sanctum libere sua dona distribuere quibus vulnus I Cor. XII. vers. 11. et non alligari Papæ cum suis conciliis. 2. Cum unumquemque judicem esse dicimus, intelligimus judicium discretionis, etc. » Videamus ergo, quam præclare indiscretum hoc judicium discretionis confirmet. Interim ex supra illatis cap. 4. satis constat, quam grave crimen sit, privatum suum (quantumcumque vocetur discretionis tantum) judicium preponere publico Sacerdotis, quod ex Dei lege mortem temporalem æque ac aeternam meretur. Constat etiam Apostolum I Cor. XIII. non loqui de rebus fidei, ut quisque juxta suam indiscretionem et verbo Dei scripto, sibi sensum et articulos fabricet, sed de gratia interpretandi obscuriora Prophetarum vaticinia etc. Et quidquid sit de gratia gratis datis alii privato, facturum utrumque omnes ordinarium et estable donum infallibilitatis in controversia fidei decidendi, nulli privato esse in SS. Scripturis promissum; quod nos soli Papæ, et concilio et SS. litteris suo loco vindicabimus. Ridiculum denique est, quod Amesius in patrocinio sui privati spiritus, et judicij discretionis, refert ex Summa Sylvestrina, voce, « scrupulus ». Quid enim ad rem praesentem facit, quod scrupulosus licet benignè secundum ~~interpretari~~ interpretari leges et præcepta præsertim affirmativa?

Th. 21. et 22. producit Amesius ex Isa. liv. vers. 13. *Ponam universos filios tuos doctos a Domino.* Et ex Jerem. XXXI. vers. 33. *Dabo legem meam in visceribus eorum.* Amesius autem cum expresse nullam hinc inferat conclusionem, sentire debet, vel eas sententias equivalere sua thesi, vel hanc ex illis inferri. Utrum horum ineptius sit, haud facile dixerim: utrumque perquam ineptum, imo sacrilegæ temeritatis esse, quis recta ratione dubitet? Quid enim est

violente detorquere verba sacra ad suas phantasias velandas, si hoc non est? Et numquid vacors haec sive interpretatio, si ve filatio evertit ipsammet Amesii doctrinam, qua admisit; « Judicium limitatum ex ministeriali vocatione? » Hoc enim ad quid opus est, si omnes immediate doceantur a Deo? Itaque veritas est, quod etiæ de lege Dei ordinaria, nemo credat fide divina, et sic oportet ad salutem, nisi audiat prædicantem a Deo missum: tamen neque cum qui plantat, neque qui rigat esse aliquid, nisi Deus interior quoque simul ita congrue afficiat sensum, ut accommodetur consensus. « Cathedram in celo tenet, qui corda » (ultimæ et efficaciter) « docet», inquit sanctus Augustinus, qui nihilominus alibi passim exterioris Doctoris infallibilitatem exigit. Illa autem Hieremias verba: « Non docebit ultra vir proximum suum: omnes enim cognoscunt me a minimo eorum usque ad maximum; » optime a S. August. accipiuntur de Beatis. De Vatoriis certe virificari universaliter nequeunt; cum numquam in Novo Test. etiam defuerint idololatriæ, unum verum Deum non agnoscentes. Ut ergo etiam de viatoriis verificantur, necessario accipi debet cum aliqua restrictione. Jenenses Puritani inter tam multas sacrilegas glossatas, hunc locum Jeremie recte sive interpretantur: *Salvifica cognitio Dei in Novo Test. multo erit clarior, quam in Veteri, dona etiam Spiritus sancti in Novo Test. multo largius distribuenter, quam factum in Veteri: nec opus erit tanto labore in explicandis mysteriis divinis imo et multo plures gentes ad agnitionem veri Dei pervenient: præsertim autem in eterna vita perfecte implebitur haec promissio.* Ita illi.

Matth. XXIII. vers. 8. *Vos autem nolite vocari Rabbi.* Quid hinc infertur? Ergo non debent in Ecclesia Christi esse Pastores et Doctores infallibilis usque ad consummationem Sanctorum? Apage impia inepitas, apage insulsam calumniam, quam in Rom. Pontificem tamquam affectantem Magisterii infallibilis honorem jaculator.

« Joann. v. vers. 34. Non ab homine testimonium accipio. Ergo nee verbum Dei eget hominum testimonio. » Resp.: In et pro se, concedo: propter nos, nego. Replicit Amesius: « Si Scriptura erga nos nullam habere possit efficaciam, nisi per testimoniū hominum, tum ipsa Scriptura pro-

se, id est, pro suo fine, eget hominum testimonio. Sed prius est Pontificiorum; ergo et posterius: Resp. Verbum Dei illis quibus primo dictum est immediate, Prophetis et Apostolis, non indigebat ullius hominis testimonio; iis vero, quibus non nisi per prædicti Ministrorum Ecclesie jam innotescit, quis sani cerebri neget, innotescere per testificationem hominum? Non vident stolidi ministri Synagogæ Calvinisticæ, se suam pestilentiali Cathedram hoc modo ipsosmet evertere? Quintum argumentum « ex Joan. VII. vers. 17. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, qui misit me, cognoscet de doctrina mea, utrum ex Deo sit; ergo præferit dilectionem Dei requiritur aliud Magisterium ad Scripturas intelligendas.

Sextum « ex Joan. X. vers. 27. Oves meæ vocem meam audient, et sequantur me. Ergo non egemus alio præceptore. » Hunnius Lutheranus, et Junius Calvinista, nolunt hoc argumentum agnoscere ut suum, sed Anabaptisticum, ut illud infra ex I Joan. II. vers. 27. « Unctio docet vos de omnibus etc., » vocant « argumentum lymphaticorum: Quod tamen ut suum tuerit Amesius. Certe frivolum est, et omne Ministerium etiam verbi Lutherani et Calvinistici et medi tollit, si ullam vim habet; uti et priora. Optime dixerat Bellarminus, Christum loqui suis oviis per Scripturam, per inspirationem, et per os Vicariorum suorum apertissime, possetque hic apte addi illud Joannis: *Et hi tres unum sunt.* Expludit hoc Amesius, et ait: « Quasi Vicariorum os magis apte mentem Domini possit explicare, quam os ipsius Domini: sicut ergo oves Christi, quea tum presenti adfuerunt, intelligebant ipsius vocem sine interprete, sic etiam hodie possunt ex Scripturis. » Resp.: Si de possibili sermo sit, verum est, quod assumit in antecedente Amesius. De facto autem certum est, plurima ex ore Christi ad Apostolos dicta, nos non intellexisse, quea nunc per os Vicariorum Christi etiam idiotæ capiunt. Quam cœcus est Amesius, si non videt, Ministerium omne si penitus tolli!

Septimum argum. apud segreges decantissimum est. Ex Actor. XVII. vers. 11. de Beroensis, qui quotidie scrutabantur Scripturas, an ita se haberent, quae Paulus predicabat: « Ergo laici licet examinare vestrum, Papas omnes regi a Spiritu S., quam Prophetas esse Prophetas », non videtur mente sobria et sana hoc effrons convicuum potuisse evomere. Quaenam via perspicere nos possumus alicujus privati hominis animum interiorum? cum plerunque homo ipse se fallat, putans se agi charitate, cum rapitur

runt Beroenses ante fidei suspicionem, ut probabiliter ponit Bellarm. et sic recte fecerunt illi, recteque adhuc hodie faciet ante conversionem infidelis, si examinet ea, que a Catechista audit. Si vero cum aliis dicatur: eos post fidem suspectam, adhuc quotidie fuisse scrutatos, an ita se haberet (qui consentit Glossa Bibliorum Genevensium, cum loc. cit. vers. 11. ait: Non comme pour juger de leur sens, et autorité, mais pour se conformer et esclaircir tant mieux par le rapport de l'Ecriture avec la Vérité, qu'ils avoient entendie) exinde plus non infertur, quam quod Beroenses, cum iam crederent prædicationi Apostoli ob miracula ab eo patrata, studierint magis apud se confirmare, viso, quod mors et resurrecio Christi dum dudum fuerit a Prophetis prædicta. Sic ut etiam Catholicis iam credentibus licetum et vide laudabile est, studere S. Theologia, ideoque per Scripturas et rationes confirmare et declarare ea, que nuda fide crediderant. Utraque responsio bona est, et argumentum solvit. Insulsa vero cavillatio est, cum Amesius ex verbis Bellarmini inferat: « Ergo dum quis dubitat de concilio Tridentino, potest veritatem invenire per lectio- nem Scripturæ; cum fidem illi habet, non potest. Resp.: Potest utique invenire, quod ante non habet; quod enim ait habetur, non invenitur tamquam non habitum, sed fortius roburari potest ejus possessio. Octavum argum. ex Roman. XII. vers. 6 omitto, quia Amesius ait: « Illud se non urgere, et revera nil urget.

Nomum ex I Cor. II. vers. 13. : « Spiritualis iudicat omnia, et ipse a nemine iudicatur: Ergo ad spirituales homines pertinet interpretatio Scripturarum, non ad Papam aut Concilia. » Resp.: Iterum hic obruncant ministerium suum Magistri cacodoxi. Quid enim dicent nonnulli idiotaæ aut mulierculæ jactanti se esse spiritualem, repudiante doctrinam sacramentaliam? Cur potius clamor Prædicanti, dicenti se esse spiritualem credere oportet, quam sibi de se? Cum vero ait Amesius: « Impudenter sola certat Bellarminus, cum certiores nos esse vult, Papas omnes regi a Spiritu S., quam Prophetas esse Prophetas », non videtur mente sobria et sana hoc effrons convicuum potuisse evomere. Quaenam via perspicere nos possumus alicujus privati hominis animum interiorum? cum plerunque homo ipse se fallat, putans se agi charitate, cum rapitur

vel carnalitate, vel amore proprio. De Prophetis et eorum vaticiniis cognitis ut divinis, nulla questio est: sed tantum, unde certitudine fidei scire queam, cum qui alias vere vaticinatus est, quinc quoque a proprio spiritu non deludi? Si Elisei exemplum non sufficit, aperte pronuntiantur, Deum se hoc celasse; addatur alterum de Propheta Nathan, qui spiritu proprio deceptus denunciavit contra Domini voluntatem, ut templo adificaretur. Ergo, certiores sumus de Apostolica Sedis Praesulibus et Cathedrae fidee pronuntiantibus, quam ejusquam privata, quantumvis censeretur vulgo illuminatissimus.

Decimum ex I Corinth. XII. vers. 11. *Unus atque idem spiritus dividit singulis prout vult:* Ergo non est aliquid hoc donum Concilii vel Papae, sed datur a Deo, cui ipse voluerit, ut et experientia testatur. » Resp.: Loquitur Apostolus de particularibus (seu privatis) hominibus: sed alia ratio Concilii et Pontificis. Ridiculus est Amesius, cum replicat: « Etiam Pontifices esse particulares homines, et concilia particularibus hominibus constare. » Utique universales non esse, nemo nisi fatuus ambigit: privatos autem eos esse, et non personas publicas, ac Ecclesiae Pastores a Deo auctoratos, quis pius dubitat?

Undecimum argum. ex I Thessal. v. vers. 21. *Omnia probate, quod bonum est, tene.* Et I Joan. IV. vers. 1. *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint.* Ergo etiam Concilii et Papae sententia probanda et examinanda est. » Resp.: Non sequitur, oportere omnia Ecclesie membra id praestare, et circa omnia etiam quam jam communis Ecclesie sensu examinata, et probata sunt. Ergo soli spiritus privati et dubii sub examen cadunt, nec omnium, sed peritorum. Multo enim, immo plerique de plebe, non plus de ejusmodi dubiis spiritibus et doctrinis discernere quent, quam caecus de coloribus. Principium vero petit Amesius, cum replicat: « ad omnes eos spectare probationem spirituum, ad quos pertinet non omni spiritui credere. » Respond.: Posterior omnium ovium est; prius fere proprium Pastorum, a quibus oves tuto discunt, quid credendum sit. Quam patenter autem falsum est, quod subjicit Amesius: « Per se nulla una doctrina magis dubia est quam alia. » Sed quid certius, quam omnem notitiam minus probabilem, esse magis dubiam

per se, quam que habet indicia summe probabilitatis? De hoc qui dubitat, modicum aliis dubium relinquit, an habeat sicutum sinciput. Anne doctrina de Providentia Numinis et animae immortalitate dicenda est dubia, quia nequissimi Athei proterve eam in dubium vocant? Nempe vacordibus ejusmodi cavillis enervatur Bellarmius!

Duodecimum argum. est ex « Ephes. II. vers. 14. Superaedificati estis super fundatum Apostolorum et Prophetarum; Papa et Concilium non sunt fidei fundamentum. » Quid hoc! entymemane, an syllogismus? Si prius; eodem modo licet inferre: Christus est fundamentum supra quod aedificari debemus; ergo Apostoli non sunt fidei fundamentum; quod repugnat Apostolo. Si est syllogismus, addenda erit haec conclusio: Ergo non estis aedificati supra Papam et Concilium. Resp.: Si minor intelligatur de fundamento primario, admittitur totus syllogismus, qui nihil continet contra nos. Si de secundario fundamento, applicante nobis infallibiliter divinas revelationes, Prophetis et Apostolis olim factas, negatur minor. Quia replicat Amesius, pertinet principium, vel aperte falsum assumunt, vel putida cavillantur, ut cum in fine ait: « A Lino et Clemente non expectabant homines certitudinem illius doctrine, quam Joannes Apostolus ipsis praedicabat. » Sic est. Quid hinc conficitur? Ergo post decessum Apostolorum (quorum singuli poterant suam predicationem et Scripturam reddere evidenter credibilem sequentibus signis) etiam non indigemus infallibilibus Pastoribus et Doctoribus usque ad consummationem saeculi etc. ? et ceteris!

Decimum tertium argum.: « Si Ponifex judicat de Scripturis, sequitur, Pontificem seu Concilium esse supra Scripturam: et si Scriptura sensu sine Pontifice vel Concilio non est authenticus, sequitur Verbum Dei accipere robur a verbo hominum ». Resp.: Papa non judicat de veritate Scripturae, quam supponit, sed tantum de ejus vera interpretatione; unde non magis est supra Scripturam quam jurisconsultus supra leges suas interpretatur, hoc solo discrimine, quod hic non sit indefectibilis. Verum aliquo qui est, « si Scriptura aperte dicat aliquid (puta Canam Dominicam communicantibus administrandam esse in utraque specie) et Pontifex judicaret contrarium, cum ita iudicatum de Scripturis, ut sibi metu illas sub-

questiōnem, quam Amesius ita format.

S. I.

Utrum Fides nostra (Calvinistica) an Pontifica certiore nitatur fundamento?

Questiōnem hanc movet Amesius, occasione accepta ex argumento 15. Bellarmii, pro cuius solutione sic giebat: Scendum est, propositionem fidei concludi tali syllogismo: Quidquid Deus revelavit in Scripturis, est verum; hoc autem revelavit in Scripturis; ergo hoc est verum. Ex propositione hujus syllogismi prima certa est apud omnes; secunda, etiam apud Catholicos est firmissima: nititur enim testimonio Ecclesie, Concilii vel Pontificis, de quibus habemus in Scripturis apertas promissiones, quod errare non possint. Act. XV. vers. 28. *Vixum est Spiritus S. et nobis.* Et Luc. XXII. vers. 32. *Rogavi pro te, Petre, ut non deficas fides tua.* At apud hereticos nititur solis conjecturis, vel iudicio proprii spiritus. Ita Bellarmius. Ad quod Amesius ait: « Pontifici hominis fides (secundum hanc Bellarmini analysin) est iugosmodi ». 1. Quidquid Deus revelavit in Scripturis, illud est verum; ubi traditiones omnes non scriptae in primo principio fidei excluduntur ». Resp.: Non magis excluduntur traditiones per illud principium, quam reliqua tria Evangelia per hanc propositionem: Quidquid S. Joannes in Evangelio scripsit, verum est. 2. Deus aperte revelavit in Scripturis, Ecclesiam, Concilium, Pontificem Romanum, non posse errare Act. XV. vers. 28. Luc. XXII. vers. 32. « ubi Ecclesiae propter Scripturam credendum esse doceatur, non propter Ecclesiam Scripturæ ». Hoc effatum Amesius esse aperte falsum, patet culvis, cum nec leviter fiat ullius Scriptura mentione etc. Pergit Amesius, et ait: « Nostra autem fides agnoscitur esse talis: Quidquid Deus in Scripturis revelavit, illud est verum. Sed Deus in Scripturis revelavit aperte, Christum esse mundi Redemptorem » (et in cena tantum esse ejus corporis signum). « Nos igitur eadem fidei certitudine credimus Christum, et omnia quæ credimus ut necessaria, quæ Pontifici dicunt se credere principium ipsum credendorum, Ecclesiam scilicet, Concilium, Pontificem non posse errare. Illam enim fidem non reducit Bellarm. ad auctoritatem Ecclesie, sed immediate ad Scripturam.

Argum. ultim.: « Patres in Scripturis expoundis non usurpant praetorium iudicandi potestatem, sed permittunt explanationes suas ab aliis iudicari ». Quid inde ergo Papa et Concilium etiam debent liberam relinquere definitionem fidei admissionem aut rejectionem? Ergo Synodus Nicena, Constantiopolis, Ephesina etc., subanathemata sua decreta sancientes peccantur? Ogganniat hoc Puritanus suis Hierarchieis Anglis, Statibus Hollandia Dordraci coenitibus, Se-reunissimo Electori Saxoniae, alius Protestantum proceribus. Videantur quia dicta in 2. part. Irenici Anti-Calixti. cap. 2. et in Exam. Examini Conringiani interrog. 4. §. ult. De cetero: « In docendo poterunt Patres et Pontifices errare », ut privati Doctores; sed ex Cathedra definites, « gubernantur a Spiritu S. », quoad infallibilatem, non minus ac « Apostoli gubernantur ». Coronidis loco hic addere et discutere libertatem.

ram. Sic autem nos credimus omnia credenda. Nostra igitur fides ex Bellarmini ipsius confessione est certissima. Non negabit enim quisquam opinor sane meolis, quin æque saltem aperta sint Scriptura testimonia de Christo, ac de Pontifice Romano? Neque ullam aliam conjecturam, aut spiritum privatum sequimur, cum Christum Redemptorem esse credimus immediate propter testimonium Scripturæ, quam illos sequi necesse est, cum primum credunt Ecclesiæ, *Concilium, Pontificem non posse errare*. Resp.: Scatent profecto hic omnia Amesii fraudibus et erroribus. Fallit enim aut fallitur. I. Dum putat, aut putare se simulat, *Bellarminum resolvere fidem præcise et adæquata in auctoritatem Ecclesie, ut in principium; et huic principio unice nos niti, quia continetur in SS. Scripturis. Hoc clementi si faceremus, fateor a circulo vitioso excusari nequirem us. Sed longe alter rem se habere mox patet. II. Fucum facit imperitum, dum persuadere satagit in syllogismo sui minore: « Se credere omnia eadem certitudine, quia nos Catholicæ credimus ipsum credendorum principium ». Nimiis hoc falsum est. III. Ut facilius incautos deciperet, posuit exemplum de Christo Redemptore admissum non a Catholicæ tantum, sed etiam a plerisque omnibus hereticis, qui quoquo modo nomine Christiano gloriantur. Quodsi ejus loco ponatur articulus Sacramentarii proprius, mox subsumpti falsitas elucescit. IV. Nequiter etiam fallit, cum Ecclesia visibilitatem, sub nomine Rom. Pontificis, cum revelatione de Christo in Scripturis facta comparando ait: « Non negabit quisquam sane mentis, quin æque saltem aperta sint Scriptura testimonia de Christo » (et praesentia ejus per figuram panis in Coena) « ac de Rom. Pontifice », Ecclesia Catholica. Sane mentis profecto fuit, qui in verba illa psal. xxx. vers. 13. *Qui videbant me, fores fugerunt, etc.* sic scriptit: « Obscurius dixerunt Propheta de Christo quam de Ecclesia; puto propterea, quia videbant spiritu, contra Ecclesiam homines facturos particulas, et de Christo non tantum item habituros etc. ». Praterea nimis falsum est, quod ait Amesius: « Se et suos nullam aliam conjecturam aut Spiritum privatum sequi, cum Christum Redemptorem » (ejusque corporis tantum figuram in Coena) esse « credunt immediate propter Scripturas »; contrarium enim uno ore te stantur omnes Christiani non Sacramentarii.*

V. Æque falsum est quod addit: « Necesse esse nos sequi Scripturam, cum primo credimus Ecclesiæ, Concilium, Pontificem non posse errare », ut mox patchit. VI. Decumanus error omniumque fere hæreticorum parens est ille, quem his verbis depredicat: « Nostra fides nittitur illo testimonio, quod numquam est falsum »: h. e. Fides sacramentaria nittitur illo verborum velamine, quo hæreticorum quilibet sue imaginatio idola conveysit, ut quasi ad oculum monstratur in amadversione Antiked. Musei §. 10. VII. Fraudulenter ait: « Fides Pontificiorum testimonio nittitur Pontificis : quem in multis errare et falli posse ipsi fatentur ». Prior pars hujus asserti universaliter accepti falsissima est, ut constabit ex infra dicendis: posterior pars est ad decipiendum incautos composita. Papam ut hominem privatum in plurimis errare et falli posse, fatemur: in iudicio ex Cathedra, perneggamus. VIII. Iterum sycophantur, cum ait: « Nostra (Calvinistica) fides illo testimonio nittitur, quo primi fideles (hoc Thrasionismo quis hæreticorum non gaudet?) qui primam Ecclesiam Christianam constituebant, adducebant ad credendum, qui nullum Concilium, Pontificem, aut Ecclesiam, ut fidei sua ratione spectabant. Pontifici autem alio testimonio nittuntur, quod illis (primis fidelibus) defuit ». Offucie sunt ha fallendi rudibus idoneæ, quibus aperta mendacia veluntur. Quis enim primorum fideium ab Apostolis ad Christum conversus non nitebatur (tamquam fidem infallibiliter proponente) testimonio Ministri Ecclesie Christianæ, quemque talem esse non fieri ei evidenter credibile? Nemo, nemo unus; Loquor de lege ordinaria. Quod denique IX. ait: « Luce aliquam huic sue considerationi adferri posse ex ista confessione Alexandri Pezantii in 2. 2 quest. 1 art. 1 Disp. 3 ». Fides non resolvitur, tamquam in rationem formalem assentiendi, in auctoritatem Ecclesie, seu Summi Pontificis, vel per se, vel una cum Concilio: quia fides Apostolorum, que est ejusdem rationis cum nostra, non nitebatur tali auctoritate; ergo nec nostra ». Hoc dictum Pezantii recte intellectum est verissimum, nec tantillum communis et vere resolutionis fidei divinae refragatur, quam juvat hic breviter explicare, ad dissipandas Amesii nebulae, per seqq. assertiones. I. Principium actuum fidei non est aliud, quam ipsa ratio formalis credendi mysteria, nempe, prima veritas revelans.

Unde II, sive dicatur fides esse discursiva, sive negetur (quod inter Theologos sub opinione pendet), semper verum est apud omnes Catholicos, quemvis assensum mysteriorum fidei Christianæ, vel formaliter, vel virtualiter ioiniti, indispensabiliter, istis duobus principiis: Quidquid Deus revelavit (sive in Scriptura expressum sit, sive ore tantum traditum ad alios pervenerit), infallibiliter verum, et credendum est: et hoc N. mystrium Deus revelavit. III. Cum revelatio vel locutio Dei sit varia, varisque innotescat; hinc in primis omnes ii, quibus immediate Deus locutus est (uti de Apostolis siebat Pezantius, idemque de Prophetis etc.) nullis aliis administriculis ac regulis opus habeant ad credeandam, nisi illis ipsis indicis, quibus evidenter iisdem fiebat credibile, Deum esse, qui loquitur. IV. Cæteri autem omnes deinceps, propter motiva creditibilis, indigemus aliquibus regulis infallibilibus, ne aberremus, tum in ipso numero contextu verbali credendorum, tum in ipso genuino verborum sensu. V. Regula ejusmodi alia est non viva, scilicet Verbum Dei, seu scriptum sive traditum; vel viva, et est Ecclesia loquens per caput suum Rom. Pontificem, sive hoc fiat in concilio generali, sive extra, dummodo ex Cathedra et cum debitis industrias fiat. Hinc VI. patet, non requiri necessario ad omnem fidei assensum etiam nunc, ut propositus fiat per infallibilem Ecclesiam auctoritatem. Nam ipsa infallibilis Ecclesia auctoritas creditur fide divina, que docet in Ecclesia esse talen auctoritatem. Sed ante assensum hujus articuli non exigunt ipsa auctoritas infallibilis proposita fidelibus, tamquam motivum assensus; ergo non ad omnem assensum fidei opus est, propositione per infallibilem auctoritatem Ecclesie. Confirmatur experientia, qua constat, non modo Actor. III. et iv. S. Petrum, nulla facta mentione Ecclesie et Praepositorum ejus, multa milia ad fidem Christi perdixisse; sed etiam alios plures viso miraculo, aut' alii illustrioribus fidei motivis perspectis credidisse in Christum, et etiam sic martyrio vel aliter vita functos, antequam de Ecclesia et posterioribus Symboli articulis instruerentur. Hinc infertur ulterius VII. necessarium esse propositionem dogmatum fidei per infallibilem Ecclesiam auctoritatem tunc demum, quoties assensus fidei dependet per se auctoritate Ecclesie, ut sit in dogmatum quibus ante definitionem Ecclesie inter-

Catholicos controversis, et sola Ecclesia definitio communiter credibiliibus, Catholicæ assensum prebemus; ut si jam definiretur immaculata B. Virginis Deiparae conceptio, aut si eum definitum est, quinque propositiones Jansenianas esse hæreticas. Infertur VIII: ut nunc corpus doctrinæ Catholicæ universum discatur sine erroris periculo, consueta et ordinaria Dei providentia requiri talentum propositionem dogmatum, que coniuncta sit cum publica auctoritate Ecclesie; quod patet vel exemplo sancti Augustini, cuius est tritum illud: « Ego autem Evangelio non crederem, nisi me Ecclesia commoveret auctoritas ». Patet denique IX. quomodo sine ullo circuli vitio fides Catholicæ nihilominus resoluta etiam possit aliquatione in Ecclesie auctoritatem. Nam si quis petat a me: Unde scis, Christiani esse mundi Redemptorem, ejus corpus realiter et substantialiter esse sub speciebus panis etc.? (idemque est de omnibus articulis) respondeo, propter auctoritatem Dei in divinis litteris ita revelantem. Unde scis, has litteras esse divinas? Respondeo, quia Ecclesia a Spiritu S. edocta eas infallibili auctoritate proponit. Sed unde scis, eam infallibili prædictam auctoritatem, ac veritatis magistrum a Deo constitutam esse? Respondeo, me id credere propter auctoritatem Dei loquentis per eamdem Ecclesiam. At unde scis Deum per os Ecclesie vere loqui? Respondeo, me id credere, quia volo, seu, quia voluntatis imperio flecto et captivo intellectum meum in obsequium hoc fidei obscuram (et hic jum mutata motivi fidei genus transeundo ab intellectu ad voluntatem, non tamen ideo filium resolutionis abrumpit). Unde vero tibi hæc voluntas captivandi te, acceptandi hanc Ecclesiam ut regulam fidei vivam et organum Dei? Respondeo, quia perspicue video id a deo honestatis et prudentiae legibus congruere, ut manifeste sit temeritatis, impietas ad insanias, in re tanti momenti id non facere. Quod si demum instes: unde clare sciäm, quod hæc sit vera et infallibilis Dei Ecclesia? Respondeo, quia evidentissimum est huic Ecclesie eas notas inesse, quæ cætera Dei quecumque organa reddiderat omnibus credibili, quoque ad hoc jure desiderari queunt. Evidens enim est, hanc Romanum Pontificem ut capitlum visibili junctam congregationem ab Apostolis plantatam esse, nemine in dubium id vocante. Evidens est, eam hucusque perstisse cum

perpetua Pastorum et Doctorum successione in unius Dei et Salvatoris professione. Evidens est, in ea semper floruisse plurimos sapientia, vita innocentia, seculi contemptu, miraculorum gloria, ac ipsa sanguinis profusione conspicuos viros. Evidens est, vetera Prophetarum vaticinia de splendore et amplitudine vera gentium Ecclesie ei soli mirifice convenire. Evidens est, in ea summa esse doctrine consensionem, nullas sectas; ac denique nullam in ea unquam factam esse doctrinam ad fidem pertinentis mutationem etc. Videantur plura huc pertinentia in Analyse P. Thome Baconi disp. 3. per totam, ubi etiam circulum illum spiritus privati in Amosie etc., luculente revin- cit. Sed hoc relictio videamus.

§. II.

Nonnulla que ex lib. III. Bellarmini carpit
Joannes Gerhardus.

Gerhardus gravissimam illam quæstiōnem, de judice controversiarum, fuse a Bellarmino lib. III. pertractatam obiter et je- june tangit; tres vero alias quæstiones ex eodem libro movet. Prima, et ordine apud Gerhardum nona, est: « An Scripturæ S. interpretatio ex ipsa S. Scriptura peti possit ac debeat? » Producit Bellarmino cap. 9. §. 4. dicentem: Scriptura varios sensus recipit, nec potest dicere, quis sit verus. Et postea: Scriptura seipsum interpretari non potest. Huic asserto opponit Gerhardus locum ex cap. 3. §. Sed quamquam, ubi dici- tur: Eum sensum, qui ex verbis Scriptura immediate colligitur, certum est esse sensum Spiritus S. « Si ille sensus, inquit Gerhardus, qui ex verbis Scriptura immediate colligitur, est sensus Spiritus S.; ergo sensus Spiritus S. sive Scripturæ sensus ex verbis Scriptura colligi potest ». Sed, queso, Quenam hic contradicatio? numquid optime cohæret, ut Scriptura sensus in nonnullis sit apertus, certusque, adeoque ab omnibus admissus (E. G. Abraham duos filios habuit Gallat. IV.), alibi in plurimis sit valde controversus, et difficilis sive ex natura sua, sive ab voluntaria lectorum tenebras? (uti supra vidimus ex Actor. xix.) De obviis et planis locis loquuntur Bellarm. in cap. 3. de difficultibus et controversis in cap. 9.

Th. 17. adducit ex lib. I. de Euchar. cap. 9. verba Bellarmini, quibus demonstrare voluit, quod verba institutionis Eucharistiae

proprie, non figurate accipi debeant. Hinc infert Gerhardus: « Idem de reliquis articulis fidei dici potest, ac debet; est enim eadem ratio etiam reliquorum. Prinde in omnibus ac singulis fidei articulis retinendus sensus litteralis, qui est a Spiritu S. intentus ». Sit ita, quis hoc negat? Addit: « Et per consequens ex litterali Scriptura sensu colligi potest et debet, qua de singulis fidei articulis sit Spiritus S. sententia ». Transeat et hoc de verbis, vel omnium consensu apertis, vel iuxta sensum et interpretationem publicam Ecclesie.

Th. 19. ex lib. IV. cap. 4. e verbis istis Bellarmini: Nota duo esse in Scriptura, voces scriptas, et sensum eis inclusum; vo- ces sunt quasi vagina; sensus est ipse gla- dius Spiritus. Infert Gerhardus: « Ergo si in Scriptura non solum sunt voces scriptæ, sed etiam sensus eis inclusus, utique sensus ille ex Scriptura erui potest et debet ». Concedo sequelam de Pastoribus et Doctoribus legitimis, quibus a Deo id munerus commis- sum; nego de verbi Lutherani et Calvinisti ministris, qui illa satia aperta verba: et alia similia impie ad suorum phantasmatum idola detorquent. Idem dicendum ad th. 20.

Th. 21. proponit questionem decimam: « An ex solo sensu litterali firma et efficacia argumenta ducantur? » Fingit hic Gerhardus magnam inter Doctores Catholicos dissensionem, et Bellarmino constanter cum Lutheranis docere affirmativam. Sed revera non est (immo vix esse potest) dis- sensio, si quod res est, bene exponatur, nempe: ordinarie loquendo ex sensu tantum litterali petenda esse argumenta firma, quia saepe non constat de sensu mystico a Spiritu S. intento; si tamen (ut subinde fit) de hoc constet, æque firma ex eo, ac litterali sensu peti poterunt argumenta. Nec plus hic mysterii.

Th. 28. proponit questionem undecimam: « An in fidei articulis etiam consequentia ex S. Scriptura deducta sint admittenda? » Nulla est hic quoad rem ipsam difficultas, aut articulus controversus nos inter et Lu- theranos. Fatentur omnes Catholici, esse ad minimum probable, quamvis conclusionem evidenter ex præmissis fidei deductam esse saltem objective de fide. Unde cum Pintus, Gonterius, et Henrici, a Gerardo citati vi- dentur oppositum sentire, sine dubio non loquuntur de conclusionibus, quae vere evi-

denter ex veris fidei præmissis deducuntur; sed loquuntur ad hominem contra heterodo- xos, qui cum purum putum verbum Dei scri- ptum identidem jacent, tamen cum ad rem ventum est, sexcenties eventus docuit, eos quoties contra Catholicos argutantur, semper vel in præmissa alterutra aut utraque flagi- tiōne, iuxta suam phantasiam S. Scripture verba torquere, vel saltem pessime ex prin- cipiis in aliquo sensu veris discurrende. Idem Scripturæ verbis faciunt Lutherani præcones omnes, quod in Bellarmino sexcenties facit Gerhardus in presenti opere quod excuti- mus; grandis ideo aut ruditatis aut impo- sturæ reus.